

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tas-16 ta' Gunju, 2005

Citazzjoni Numru. 465/1997/1

Yvonne Maria SCHIAVONE

VS

**HSBC BANK MALTA p.l.c., Charles Schiavone,
Girgenti Company Limited, Joseph Schiavone, Evelyn
Schiavone, Anthony Dingli, Patricia Dingli u William
Dingli**

Il-Qorti:

Rat l-Att ta' Citazzjoni mressaq fit-28 ta' Frar, 1997, li bih l-attriċi ippremettiet;

Illi abbażi tal-kuntratt fl-atti tan-Nutar Dr. Joseph H. Sciriha tat-2 ta' Novembru 1993, il-konvenut Charles Schiavone ikkostitwixxa ruħu bħala garanti solidali mas-socjeta' Girgenti Company Limited favur HSBC Malta plc sa l-ammont ta' Lm25,000 (ħamsa u għoxrin elf Lira Maltin).

Illi l-konvenut Schiavone inoltre kkostitwixxa ruħu bħala garanti solidali mas-soċjeta' konvenuta Girgenti Company Ltd. favur HSBC Malta plc sa l-ammont ta' Lm60,000 (sittin elf Lira Maltin) permezz tal-garanzija tal-11 ta' Ottubru 1994.

Illi l-attriċi saret taf dwar l-għotja tal-garanziji fuq imsemmija, biss meta żewġha ġie notifikat bil-Mandat tal-Inibizzjoni 5832/96, li permezz tiegħu is-soċjeta' HSBC Malta plc talbet lil din l-Onorabbli Qorti jogħgobha tinibixxi lil Charles Schiavone milli b'xi mod jittrasferixxi jew jiddisponi mid-dar konjugali tagħhom.

Illi l-attriċi qatt ma kienet b'ebda mod konsapevoli tal-imsemmija garanziji u għalhekk wisq iżjed ma tatx il-kunsens tagħha sabiex dan isir, ai termini tal-Kodiċi Ċivili tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi għalhekk il-konvenut żewġha ma setgħa qatt, waħdu, jorbot il-komunjoni tal-akkwisti bil-mod li rabatha, mingħajr il-kunsens tal-attriċi martu.

Għaldaqstant l-attriċi talbet lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandiex għal dawn ir-raġunijiet premissi:

1. Tiddikjara illi l-konvenut Schiavone waħdu, ma setax jorbot il-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejnu u martu bil-mod li rabatha mingħajr l-approvazzjoni ta' martu, u

2. Tiddikjara li l-garanzija u l-ipoteka mogħtija mill-konvenut Charles Schiavone b'riżultat tal-kuntratt fl-atti tan-Nutar Dr. Joseph H. Sciriha tat-2 ta' Novembru 1993 bħala garanti solidali mas-soċjeta' Girgenti Company Ltd. favur is-soċjeta' HSBC Malta plc huma nulli u mingħajr effett stante li din ma tissodisfax ir-rekwiżiti tal-Liġi billi saret mingħajr il-kunsens u l-konsapevolezza tal-attriċi kif stabbilit fil-Liġi,

3. Tiddikjara li l-garanzija mogħtija mill-konvenut Charles Schiavone b'riżultat tal-garanzija tal-11 ta' Ottubru 1994 bħala garanti solidali mas-soċjeta' Girgenti

Kopja Informali ta' Sentenza

Company Limited favur is-soċjeta' HSBC Malta plc hija nulla u mingħajr effett stante li din ma tissodisfax ir-rekwiziti tal-Liġi billi saret mingħajr il-kunsens u l-konsapevolezza tal-attriċi kif stabbilit fil-Liġi,

4. Tikkundanna lill-konvenuti jikkancellaw l-ipoteka speċjali kostitwita b'riżultat tal-kuntratt fl-atti tan-Nutar Dr. Joseph H. Sciriha tat-2 ta' Novembru 1993 – kollox skond kif intqal fuq u għar-raġunijiet fuq premissi.

Bl-ispejjeż kontra l-konvenuti li minn issa jibqgħu ngunti għas-subizzjoni tagħhom.

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-attriċi;

Rat in-Nota mressqa fl-20 ta' Jannar, 1998, li biha l-Bank imħarrek eċċepixxa;

1. Illi fl-ewwel lok, iċ-ċitazzjoni attriċi fil-konfront tal-eċċipjenti hija nulla u bla effett stante li l-isem korrett tas-soċjeta' konvenuta huwa HSBC Malta p.l.c u għalhekk kull notifika tal-istess ċitazzjoni hija ukoll nulla u bla effett għall-finijiet u effetti kollha tal-Liġi.

2. Illi di piu u in linea preliminari l-attriċi għandha teżebixxi l-allegati kuntratti u garanziji u wkoll tindika speċifikament l-artikolu tal-Liġi, u il-Liġi li a bażi tagħha hija qed tittenta din l-azzjoni.

3. Illi preliminarjament jekk ir-riferenza għal tali kawża hija ibbażata fuq l-Artikolu 1326 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, tali azzjoni hija perenta stante illi għadda it-terminu tad-dekadenza indikat fl-Att. 1326 (2).

4. Illi di piu l-azzjoni attriċi hija ukoll insostenibbli stante id-dekadenza indikata fl-Artikolu 1326(3) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta u ukoll in vista tal-Mandat ta' Inibizzjoni premiss.

5. Illi di piu u bla preġudizzju għall-premess, l-azzjoni attriċi hija nulla u bla effett, stante li l-immobbli

mogħtija bħala garanzija huma beni parafernali tal-konvenut Charles Schiavone, u għalhekk japplika l-artikolu 1334(2) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi għalhekk għal dawn ir-raġunijiet l-attriċi lanqas għandha dritt ta' azzjoni premessa, u għalhekk lanqas japplika l-Artikolu 1326, li fuqhu l-attriċi qed presumibilmment tittanta din l-azzjoni.

6. Illi di piu u bla preġudizzju għall-premess, l-azzjoni attriċi hija ukoll nulla u bla effett stante li rigwardanti il-garanzija datata 2 ta' Novembru 1993, l-Artikolu 1326 lanqas japplika għal każ de quo stante li l-istess Artikolu u il-Liġi il-ġdida dwar il-komunjoni tal-akkwisti ġiet in vigore biss fl-1 ta' Diċembru 1993, u għalhekk it-talbiet rigwardanti l-istess huma insostenibbli. Di piu in kwantu jirrigwarda il-proprjeta' immobbli ipotekata tali proprjeta' kienet parafernali u għalhekk japplika invece l-Artikolu 1334 (2) tal-Kap. 16, u l-attriċi ma għandha ebda dritt fuq l-istess.

7. Illi di piu u bla preġudizzju għall-premess, u għal grazzja tal-argument, l-istess garanzija tal-konvenut Charles Schiavone u l-ipoteki minnhu istitwiti jibqgħu in vigore għal dak li jirrigwarda l-assi partikolari tiegħu u sehmu mill-komunjoni tal-akkwisti se mai eżistenti, u għalhekk it-talbiet kif imposti mill-attriċi lanqas jistgħu jiġu milqugħa.

8. Illi di piu u bla preġudizzju għall-premess, l-attriċi kienet konsapevoli tal-atti fuq indikati, kif jiġi ukoll ippruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża.

9. Illi għalhekk it-talbiet attriċi għandhom jiġu respinti bl-ispejjeż kontra l-istess attriċi.

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-Bank imħarrek;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat illi l-imħarrkin l-oħrajn, għalkemm notifikati kif imiss bl-atti tal-kawża, naqsu li jressqu Nota tal-Eċċezzjonijiet fiż-żmien lilhom mogħti mil-liġi u b'hekk waqgħu kontumaċi;

Rat in-Nota ta' Astensjoni moqrija waqt is-smiġħ tal-5 t'Ottubru, 2000¹;

Rat ix-xhieda mressqa mill-attriċi bil-meżż tal-affidavit, dik mogħtija quddiem il-Qorti, u kif ukoll il-provi dokumentali;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-attriċi fl-1 ta' Awissu, 2003¹ (Paġġ. 106 sa 110 tal-proċess);

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa fit-18 ta' Novembru, 2003²

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tal-21 ta' April, 2005, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni biex tħassar garanzija mogħtija lil bank minn żewġ l-attriċi. L-attriċi tgħid li dik il-garanzija minn żewġha ngħatat mingħajr ma kienet taf u mingħajr ma dehret fuq il-kitba li biha nħolqot tali garanzija. Hija titlob ukoll li jiġi dikjarat li żewġha ma kellux jedd li, waħdu, jorbot il-komunjoni tal-akkwisti mingħajr is-sehem tagħha;

Illi l-bank imħarrek biss laqa' għall-azzjoni attriċi u dan għamlu b'għadd ta' eċċezzjonijiet, li wħud minnhom huma ta' xejra proċedurali u oħrajn fil-mertu. Il-bank qal li l-azzjoni attriċi waqgħet biż-żmien li fih setgħet tinbeda, u fuq kollox li l-ġid li ntrabat bih l-imħarrek kien ġid tiegħu parafernali u li wkoll kieku kellha tirnexxi l-azzjoni attriċi, il-garanzija ma kinitx taqa' safejn titqies fuq ħwejġu;

¹ Paġ. 21 tal-proċess

² Paġġ. 112A-113 tal-proċess

Illi mill-fatti li joħorġu mill-atti tal-kawża jirriżulta li l-attriċi hija mart l-imħarrek Carmel Schiavone. Huma żżewġu fl-1983³ u l-komunjoni tal-akkwisti tirregola l-ġid matrimonjali tagħhom. B'kuntratt magħmul fit-2 ta' Novembru, 1993⁴, Carmel Schiavone daħal garanti solidali mal-kumpannija mħarrka Girgenti Company Limited⁵ għal facilita' ta' *overdraft* li ngħata mill-bank imħarrek. Fost ir-rabtiet ġenerali flimkien mal-imsemmija kumpannija, l-imħarrek Schiavone ipoteka d-dar taż-żwieġ bl-isem "Charlyv", fi Triq Professur John Borġ, Msida⁶. Id-dar kienet inkisbet fl-1980 fuq isem Carmel Schiavone waħdu⁷. Fuq l-imsemmi att ta' garanzija u self, l-imħarrek l-ieħor Anthony Dingli deher f'isem il-kumpannija debitorici. Carmel Schiavone kien azzjonist minoritarju u wieħed mid-diretturi tal-imsemmija kumpannija;

Illi f'Ottubru tal-1994⁸, l-imsemmija kumpannija, Carmel Schiavone u Joseph Schiavone (imħarrek ieħor f'din il-kawża) għollew il-garanzija sal-livell ta' sittin elf lira Maltija (Lm 60,000) oħrajn;

Illi fit-2 ta' Diċembru, 1996⁹, il-bank imħarrek talab u ħareġ Mandat ta' Inibizzjoni kontra l-attriċi u żewġha l-imħarrek, iżommhom milli jbiegħu, ineħħu, jew jiddisponu mid-dar taż-żwieġ tagħhom. Dak inhar il-bank kien beda kawża kontra l-kumpannija debitorici tiegħu. L-attriċi laqgħet notifika tal-Mandat dak inhar li nħareġ. Il-kawża nfetħet fit-28 ta' Frar, 1997;

Illi l-kawża hija karatterizzata minn kwestjoni ta' xejra aktar legali milli kwestjoni ta' fatti, u l-konsiderazzjonijiet legali marbutin mal-każ jintrabtu l-aktar ma' din il-partikolarita'. Jidher li l-azzjoni li ressqet l-attriċi hija dik maħsuba fl-artikolu 1326 tal-Kodiċi Ċivili. Biha, l-liġi tagħti rimedju lil dik il-parti miżżewġa li tkun tħalliet barra minn xi att ta' amministrazzjoni straordinarja jew fejn att bħal dak ikun sar bil-moħbi tagħha jew minn wara daharha, billi jew

³ Dok "A", f'paġ. 98 tal-proċess

⁴ Dok "YS2", f'paġġ. 28 sa 31 tal-proċess

⁵ Imwaqqfa f'April tal-1993, u li qabel kienet iġġib l-isem "Dingli & Schiavone Ltd."

⁶ Dok "CS3", f'paġ. 71 tal-proċess

⁷ Dok "B", f'paġġ. 99 sa 100 tal-proċess

⁸ Dok "YS3", f'paġġ. 32-5 tal-proċess

⁹ Dok "YS1", f'paġġ. 38 sa 43 tal-proċess

twaqqa' dak l-att jew titlob rimedju ta' reintegrazzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti mingħand il-parti l-oħra li tkun mexxiet waħedha;

Illi **għall-finijiet tat-tielet eċċezzjoni** għandu jingħad li l-liġi trid li azzjoni bħal din tinbeda mhux aktar tard minn żmien indikat, li huwa wkoll wieħed perentorju, jiġifieri huwa żmien ta' dekadenza li ma jistax jiġġebbed b'att ġudizzjarju. Fil-każ li l-Qorti għandha quddiemha illum, il-garanzija kienet ingħatat fl-1993 u l-kawża nbdiet fl-1997. Il-liġi tgħid li l-azzjoni għandha tinbeda fi żmien tlitt snin minn dak inhar li l-arti ssir taf bl-att. Il-liġi trid ukoll li l-imsemmi żmien jiqsar għal tliet xhur jekk kemm-il darba l-parti li ma tkunx ħadet sehem fl-att ta' amministrazzjoni straordinarja tiġi mgħarrfa bih permezz ta' att ġudizzjarju mibgħut lilha. L-attribi tgħid li, sa ma nħareġ il-Mandat ta' Inibizzjoni f'Diċembru tal-1996, ma kienet taf xejn bil-garanzija li żewġha kien ta. Fi kull każ, il-prova li ż-żmien għalaq taqa' fuq min jallega dak il-fatt. Fil-każ partikolari, il-Qorti ma ssib l-ebda prova f'dan is-sens. Minbarra dan, ukoll kieku kellu jitqies l-aqsar żmien li fih l-azzjoni kellha tinbeda (wara l-ħruġ tal-Mandat ta' Inibizzjoni, kieku dan l-att jitqies bħala l-att ġudizzjarju msemmi fil-liġi), xorta kien jirriżulta li l-attribi aġixxiet fil-waqt, għaliex bejn il-ħruġ tal-Mandat u l-ftuħ ta' din il-kawża ma kinux laħqu għaddew tlitt xhur;

Illi għalhekk it-tielet eċċezzjoni tal-bank imħarrek ma tistax tintlaqa';

Illi tajjeb jissemma li, bħala prinċipji generali li jirrigwardaw il-mertu tal-kawża, fejn bejn persuni miżżewġin tapplika l-komunjoni tal-akkwisti dwar it-tmexxija tal-ġid materjali tagħhom, il-liġi trid li t-tnejn li huma jkollhom setgħat ta' tmexxija ndaqs u li t-tnejn li huma jridu joqogħdu għal dak li hemm provdut fil-liġi¹⁰. Għalhekk, il-liġi tgħid li t-tmexxija ordinarja tal-akkwisti u l-jedd li wieħed iħarrek jew jiġi mħarrek dwar tmexxija bħal dik tmiss lil kull wieħed mill-miżżewġin¹¹. Iżda, dwar għemejjel meqjusa bħala dawk ta' tmexxija straordinarja u l-jedd li wieħed iħarrek jew li

¹⁰ Art. 1319 tal-Kap 16

¹¹ Art. 1322(1) tal-Kap 16

jigi mħarrek dwar tali għemejjel tmiss liż-żewġ miżżewġin flimkien¹². Madankollu, fejn għemejjel normali ta' tmexxija ta' kummerċ, negozju jew professjoni li tkun immexxija biss minn wieħed mill-miżżewġin, ikunu wkoll għemejjel ta' tmexxija straordinarja, dawn xorta waħda jistgħu jitwettqu minn dak il-miżżewweġ waħdu¹³;

Illi l-għemejjel ta' għamla straordinarja huma meqjusa bħala dawk biss li l-liġi tgħid¹⁴ li għandhom jitqiesu bħala għemejjel ta' għamla straordinarja, u fejn għamil ma jaqax f'dik il-kategorija għandu jintgħadd bħala għamil ta' tmexxija ordinarja. L-għamil li bih wieħed jidhol f'kuntratt għal xi garanzija huwa magħdud bħala għamil ta' amministrazzjoni straordinarja¹⁵;

Illi fejn għamil ta' tmexxija straordinarja jsir minn waħda biss mill-miżżewġin u mingħajr l-għarfien – imqar taċitu – tal-parti miżżewġa l-oħra, dak l-għamil xorta waħda jkun jgħodd. Imma jekk l-għamil bħal dak kien jikkonsisti fi trasferiment jew f'ħolqien ta' jedd rejali jew personali fuq ġid immobbli, jew jekk kien jikkonsisti f'ħolqien b'titolu gratuwitu ta' jeddijiet rejali jew personali fuq ħwejjeġ mobbli, għamil bħal dak ikun jista' jithassar fuq talba tal-miżżewweġ li mingħajr il-kunsens tiegħu ikun sar dak l-att¹⁶. Kull għamil ieħor li jmissu jsir miż-żewġ miżżewġin flimkien iżda li fil-fatt isir minn miżżewweġ wieħed ma jistax jithassar, iżda jingħata lill-parti li tħalliet barra milli tagħti l-kunsens tagħha l-jedd li ġġiegħel lill-parti li mexxiet waħedha li tirreintegra l-komunjoni tal-akkwisti jew, jekk dan ma jkunx jista' jsir, li tagħmel tajjeb għad-dannu mġarrab mill-parti miżżewġa li ma tkunx tat il-kunsens tagħha¹⁷. Ukoll fejn huwa mogħti li parti miżżewġa tista' titlob it-tħassir ta' għamil straordinarju, dan irid isir fi żmien limitat¹⁸, li jista' jitqassar għal tliet xhur jekk il-parti li ma tkunx tat il-kunsens tagħha jntbagħtilha att ġudizzjarju biex jgħarrafha bit-twettiq ta' l-għamil¹⁹;

¹² Art. 1322(2) tal-Kap 16

¹³ Art. 1324 tal-kap 16

¹⁴ Art. 1322(3) tal-Kap 16

¹⁵ Art. 1322(3)(f) tal-Kap 16

¹⁶ Art. 1326(1) tal-Kap 16

¹⁷ Art. 1326(5) tal-Kap 16.

¹⁸ Art. 1326(2) tal-Kap 16

¹⁹ Art. 1326(3) TAL-Kap 16

Illi dawn id-dispożizzjonijiet juru li l-attriċi ma għandhiex raġun tgħid li l-garanzija li ta żewġha lill-bank imħarrekk mingħajr ma ħadet sehem fih hi għandu jitqies daqslikieku null u bla effett mill-bidu. Fejn hemm nullita' ta' dawn l-għemejjel, din m'hijiex nullita' assoluta, imma biss waħda relattiva: l-għamil jibqa' jiswa sakemm ma jiġix imħassar. Minbarra dan, fejn hemm nullita' bħal din, tali nuqqas ta' siwi ma jista' qatt jintalab (jew jiġi eċċepit) mill-parti l-miżżewġa li tkun ikkuntrattat²⁰, imma trid tirriżulta minn azzjoni meħuda apposta mill-parti l-miżżewġa li l-fehma tagħha ma tkunx ingħatat, jekk u meta tmexxi b'kawża f'dan is-sens u fiż-żmien stipulat;

Illi l-kwestjoni dibattuta hija dwar jekk għamil straordinarju li jsir minn jew bl-għarfien ta' waħda biss mill-partijiet miżżewġin jgħabbix xorta waħda lill-komunjoni tal-akkwisti daqslikieku kien għamil li sar mit-tnejn²¹, jew jekk jgħabbix biss lill-ġid parafernali tal-parti miżżewġa li waħedha tkun għamlitu²². Fiż-żewġ ipoteżi, madankollu, l-implikazzjoni m'hijiex li l-għamil ma jkunx jgħodd, imma, għall-kuntrarju, li dak l-għamil kien jgħodd – żgur fir-rigward tat-terza persuna li tkun ikkuntrattat ma' dik il-parti miżżewġa u ta' dik l-istess parti miżżewġa li tkun daħlet għalih. M'huwiex l-ispirtu tal-liġi jekk jingħad li l-għamil straordinarju mwettaq minn wieħed biss mill-partijiet miżżewġin bla għafrien jew minn wara dahar il-parti miżżewġa l-oħra huwa għamil null *ab initio* u dan għaliex il-liġi ma tgħidx hekk. Fejn il-liġi trid li għamil ma jkunx jiswa għaliex nieqes minn xi kwalita' essenzjali u meħtieġa, l-liġi tgħidu espressament u lil hadd m'huwa mħolli li jimplikah b'tigbid, tixbih, jew b'analogija;

Illi f'dan il-każ jeħtieġ jiġu mistħarrġa tliet (3) aspetti ewlenin: l-ewwel aspekt huwa dak li jirrigwarda l-ġid garantit; it-tieni jirrigwarda ż-żmien meta ngħatat il-garanzija; u t-tielet dwar l-għoti tal-garanzija nnifsu minn

²⁰ P.A. GCD 7.3.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Strand Marine Ltd. vs Simon Borg Bartolo*

²¹ Ara, per eżempju, App. Ċiv 27.6.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Anthony Buġeja vs Publius Micallef et*

²² Ara, per eżempju, P.A. GCD 15.11.2002 fil-kawża fl-ismijiet *John Cassar vs Francis Mangion et*; App. Ċiv. 31.1.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Anthony Frendo et vs Anġlu Żahra pro et noe*; u P.A. TM 9.10.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Angela DeMarco vs David DeMarco et* (appell pendent)

żewġ l-attriċi u jekk kienx, fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, jorbot lill-komunjoni tal-akkwisti;

Illi dwar **l-ewwel aspett** jiġi rilevat li l-ġid garantit mill-imħarrek Carmel Schiavone kien ġid immobbiljari u li l-garanzija mogħtija kienet fl-għamla ta' ipoteka speċjali fuq dak il-ġid. Dak l-immobbli kien ukoll id-dar taż-żwieġ tal-garanti u ta' martu l-attriċi. Iżda dak il-fond kien inkiseb mill-imħarrek meta hu u l-attriċi kienu għadhom għarajjes, u nkiseb fuq ismu biss. L-attriċi tisħaq ħafna li hija kienet ħarġet sehemha (x'aktarx nofs il-prezz) tal-post li nxtara ġebel u saqaf, iżda jibqa' l-fatt li t-titolu għal dak il-ġid jgħajjat lill-imħarrek waħdu u jikkostitwixxi ġid parafernali għalih fis-sens tal-artikolu 1334 tal-Kodiċi Ċivili. It-tmexxija ta' ġid partikolari jew parafernali hija mħollija b'mod esklussiv²³ f'idejn dik il-parti fiż-żwieġ li tagħha jkunu l-beni;

Illi huwa minnu li l-attriċi tgħid li hija tat sehem qawwi fit-titjib u fl-ispejjeż minfuqin fid-dar biex setgħet tkun abitabbli, iżda għal-liġi l-jeddijiet li hija jista' jkollha minħabba dan l-għamil ma jissarrfux f'titolu għad-dar u lanqas jibdlu dak il-ġid minn wieħed parafernali għal wieħed tal-komunjoni. L-attriċi tista' tqis lilha nnifisha kreditriċi imma mhux titolari tad-dar (għajr għal dak li jingħad fl-artikoli 3A u 633A tal-Kodiċi) li t-titolari waħdien tagħha kien u baqa' żewġha, l-imħarrek Carmel Schiavone;

Illi dwar **it-tieni aspett** juri li l-imħarrek Carmel Schiavone daħal garanti għall-kumpannija mħarrka f'Novembru tal-1993. Kif sewwa jirriveva l-bank imħarrek fis-sitt eċċezzjoni tiegħu, sa dak inhar, Schiavone bħala raġel miżżewweġ seta' jorbot lill-komunjoni tal-akkwisti mingħajr il-ħtieġa li jintalab is-sehem ta' martu jew il-fehma tagħha. Sa dak iż-żmien, bil-liġi, r-raġel waħdu kien jamministra l-komunjoni tal-akkwisti. Huwa minnu li l-Att XXI tal-1993 kien diġa' għadda mill-Parlament, imma ma kienx għadu daħal fis-seħħ meta ġie ippubblikat il-kuntratt ta' għoti tal-faċilita' bankarja. Jiġifieri, sa Novembru tal-1993, ukoll

²³ Art. 1334(2) tal-Kap 16

kieku d-dar taż-żwieġ kienet tagħmel mill-ġid tal-komunjoni tal-akkwisti, żewġ l-attriċi seta' (kif fil-fatt għamel) jidhol garanti u jipoteka l-ġid bla ma martu l-attriċi kellha għalfejn tkun taf minn qabel jew taqbel miegħu;

Illi l-punt interessanti jirrigwarda l-garanzija ġenerali li ngħatat b'żieda ma' dik oriġinali f'Ottubru tal-1994. Sa dak iż-żmien il-bidliet fil-liġi dwar it-tmexxija u t-tħaddim tal-ġid tal-komunjoni kienu daħlu kollha fis-seħħ. Jista' jingħad li l-imsemmija "estensjoni" kienet kontinwazzjoni tal-garanzija li kienet inholqot f'Novembru tal-1993. Jekk dan huwa l-każ, u safejn tali garanzija tolqot il-ġid li kien diġa; daħal garanti bih żewġ l-attriċi, l-Qorti tasal biex taċċetta li dik l-"estensjoni" tiswa wkoll. Iżda jekk il-garanzija tal-11 ta' Ottubru, 1994, kienet rabta ġdida jew kuntratt ġdid ta' garanzija, il-liġi kienet trid li għamil bħal dak, biex jorbot lill-komunjoni tal-akkwisti, ikun sar miż-żewġ miżżewġin flimkien;

Illi għar-rigward tat-**tielet aspekk** jingħad li ma jidhirx li jista' jingħad li l-għoti tal-garanzija, fih innifsu, kien għamil gratuwitu. Dik il-garanzija favur il-kumpannija mħarrka ngħatat sewwasew għaliex il-kumpannija kienet qegħda tingħata faċilita' bankarja u aġevolazzjoni ta' flejjes li bihom hija setgħet taħdem fin-negozju tagħha. Jista' jagħti l-każ li l-imħarrek Carmel Schiavone ma kiseb l-ebda vantaġġ mill-ġest tiegħu, iżda dan ma jagħmilx il-garanzija mogħtija waħda mingħajr korrispettiv. Iżda wkoll kieku kellu jitqies li, għall-imħarrek Schiavone, l-għoti tal-garanzija kien wieħed gratuwitu biex jinqeda sieħbu l-imħarrek Anthony Dingli u l-kumpannija tagħhom, dan xorta waħda jaqa' fil-parametri tal-kuntratt tal-garanzija li element prominenti tiegħu huwa dak li ġie msejjaħ "l-ispirtu ta' benefiċenza"²⁴;

Illi issemma wkoll li l-imħarrek Schiavone kien azzjonist u wkoll direttur tal-kumpannija debitorji u għalhekk l-għoti tal-garanzija tiegħu kienet eżerċizzju ordinarju ta' dawk il-mansjonijiet tiegħu u b'interess dirett għalih. Il-Qorti

²⁴ Ara, per eżempju, App. Kumm. 3.11.1967 fil-kawża fl-ismijiet *Dingli vs Tabone* (Kollez. Vol: LI.643)

tifhem li jista' jkun hemm ċirkostanzi fejn, fit-tmexxija u t-tħaddim ta' kumpannija kummerċjali, is-self u l-kisba ta' faċilitajiet bankarji jkunu parti ordinarja mill-istess tmexxija. Il-Qorti tifhem ukoll li, f'każ bħal dan, jistgħu japplikaw id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 1324 tal-Kodiċi, b'mod li l-għoti ta' garanzija f'ċirkostanza bħal dik tista' tgħabbi wkoll lill-ġid tal-komunjoni jekk issir bħala parti mill-eżerċizzju tal-kummerċ, negozju, jew professjoni ta' dak li jkun²⁵. Iżda hija l-fehma sħiħa ta' din il-Qorti li mhux kull sħubija f'kumpannija jew kull ħatra ta' tmexxija fi ħdanha għandu jitqies awtomatikament bħala l-eżerċizzju tal-kummerċ, negozju jew professjoni tal-persuna li tkun. Lkun xieraq li jitqies f'kull każ partikolari x'ikun ir-rwol tal-persuna fit-tmexxija effettiva u rejali ta' dik il-kumpannija;

Illi fil-każ preżenti, l-imħarrek Schiavone jisħaq li huwa qatt ma kellu sehem fit-tmexxija tal-kumpannija u qagħad fuq dak li kien jgħidlu ħuh (l-imħarrek Joseph Schiavone). Din id-dikjarazzjoni ma taqbilx wisq mal-oħra magħmula mill-istess imħarrek fejn jgħid li tela' għadd ta' drabi Sqallija ma' Anthony Dingli biex jgħinu fin-negozjati mal-fornituri tal-merċe alimentari li kellha tkun is-sinsla tan-negozju tal-kumpannija mħarrka. Ma ħarġet l-ebda prova oħra ta' x'inhu jew x'kien ix-xogħol ewlieni ta' żewġ l-attriċi. Jidher li, meta xtara l-post (fl-1980) kien "skrivan". Meta deher fuq il-kuntratt mal-bank imħarrek u ta l-garanzija, kien "*operations manager*". Minn dawn il-provi waħedhom, wieħed ma jstax jasal għall-fehma li l-garanzija li ta Carmel Schiavone kienet waħda fil-kors normali tal-kummerċ, negozju jew professjoni tiegħu;

Illi, madankollu, jibqa' l-fatt li (a) meta żewġ l-attriċi daħal garanti għall-kumpannija mħarrka dan seta' jagħmel hekk u jorbot waħdu lill-komunjoni tal-akkwisti li dak iż-żmien kienet teżisti bejnu u bejn martu; (b) li jirriżulta li l-ġid li huwa l-oġġett tal-garanzija huwa ġid immobbli parafernali tal-imħarrek Carmel Schiavone, u għalhekk il-komunjoni tal-akkwisti ma tintmissx; u (ċ) l-għoti tal-garanzija fiċ-ċirkostanzi li saret kienet tiswa f'għajnejn il-liġi, u ma

²⁵ P.A. TM 9.10.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Claudette Gauči vs Paolo Bonniči Ltd. et* (appell pendenti)

Kopja Informali ta' Sentenza

teżisti l-ebda raġuni li għaliha jew minhabba fiha l-istess garanzija għandha tiġi mħassra jew kancellata;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi:

Tiċhad it-talbiet kollha attriċi, billi m'humiex mistħoqqa fil-fatt u fid-dritt, bl-ispejjeż kontra l-istess attriċi.

Moqrija

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----